

шати економічний ефект від її зниження, можливий пошук інших, менш затратних варіантів удосконалювання роботи з персоналом.

Як ми вважаємо, використання даної методики дозволить реально управляти процесами плинності кадрів та створить передумови для збереження професійного ядра апарата досудового слідства системи МВС України.

Список літератури: 1. Скавитин А.В. Винокуров М.А. Практические подходы к определению структуры выбытия работников предприятия // Материалы 59-й научно-практической конференции ИГЭА. Иркутск, 2003. 2. Аналіз якості розслідування кримінальних справ слідчими підрозділами органів внутрішніх справ України в 2002 році: Аналітична довідка. К., 2003.

Надійшла до редколегії 07.03.05

В.С. Гуславський

СУБ'ЄКТИ УПРАВЛІННЯ ЄДИНИМ ПРАВООХОРОННИМ ПРОСТОРОМ СПІВДРУЖНОСТІ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ: ПОНЯТТЯ, ОСОБЛИВОСТІ КОМПЕТЕНЦІЙ, ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасне становлення України як демократичної незалежної країни вимагає активізації діяльності щодо розширення міждержавного співробітництва в правоохоронній сфері. Особливої уваги ця проблема набуває за умов появи нових тенденцій розвитку кримінального середовища та активізації транснаціональної злочинності. Для реалізації зазначеної політики органи державної влади України, компетенція яких пов'язана з міжнародною правоохоронною діяльністю, мають створювати умови як на внутрішньодержавному (національному), так і міжнародному рівні, з метою реального забезпечення прав і свобод громадян, іноземців та осіб без громадянства, охорони та захисту громадського світового порядку. Одним із дієвих засобів досягнення зазначеної мети є посилення міждержавного співробітництва в рамках Співдружності Незалежних Держав (далі – СНД) взагалі та співробітництва щодо формування та функціонування єдиного правоохоронного простору СНД зокрема.

Ефективним напрямком удосконалення співробітництва країн СНД у правоохоронній сфері має бути удосконалення управління єдиним правоохоронним простором СНД. Управління єдиним правоохоронним простором СНД є різновидом державного управління та характеризується як певний вид державної діяльності, що спрямований на упорядкування дій відповідних суб'єктів управління для досягнення цілей існування цього простору, а також на забезпечення його цілісності та стабільності функціонування. Крім того, слід підкреслити, що правоохоронний простір СНД як об'єкт управління доцільно визначити як соціальний простір країн СНД, де виникають відповідні суспільні відносини в рамках здійснення правоохоронної діяльності відповідними суб'єктами управління.

Реалізація завдань, які виникають у правоохоронному просторі СНД, потребує узгоджених та цілеспрямованих дій відповідних органів, які

мають за мету ефективне формування та функціонування єдиного правоохоронного простору СНД – суб'єктів управління єдиним правоохоронним простором СНД. Щодо дослідження цього питання, то варто зазначити праці Гладішева А.Г., Іванова В.Н., Шокіна Г.В., Плішкіна В.М, Леженіної О.І., Глібова А.Н., Четверикова В.С., Четверикова В.В. [1–6] та ін., які торкалися деяких аспектів цієї проблеми, але, на жаль, це питання комплексно не досліджувалося. Тому цією роботою спробуємо заповнити деякі прогалини.

Погоджуючись з думкою Ю.П. Битяка про держадну складову соціального управління [7, с.7–9], визнаючи державний характер управління єдиним правоохоронним простором СНД та враховуючи погляди В.Б. Авер'янова [8, с.8–14] щодо вузького тлумачення державного управління, визначимо поняття суб'єктів управління єдиним правоохоронним простором СНД. Це система уповноважених органів СНД та національних правоохоронних органів держав-учасниць СНД, що забезпечують законність й правопорядок, захист прав і свобод людини й громадянина, охорону прав і законних інтересів державних і недержавних організацій, трудових колективів і громадських об'єднань, боротьбу зі злочинами й іншими правопорушеннями в межах простору, що об'єднує території країн СНД, в тому обсязі, в якому це необхідно для забезпечення рівноправного співробітництва, підтримання державного суверенітету та зовнішньої і внутрішньої безпеки держав-учасниць СНД. При визначенні національних правоохоронних органів мова йде тільки про державні правоохоронні органи.

Правоохоронними органами прийнято називати функціонуючі в суспільстві й державі установи й організації, основним завданням діяльності яких є забезпечення законності, боротьби зі злочинністю й іншими правопорушеннями. На сьогодні відсутнє конституційне закріплення поняття та системи правоохоронних органів. У Конституції України дане поняття вживається лише раз (у ч.3 ст.17), де спеціальне завдання щодо забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону покладається на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом. У коментарі до цієї статті, підготовленому Інститутом законодавства Верховної Ради України, до правоохоронних органів відносять: СБУ, внутрішні війська МВС України, міліцію та деякі інші державні структури, статус останніх нині визначається підзаконними актами. У інших розділах Конституції термін «правоохоронні органи» не застосовується. Наприклад, у ст. 107 наводяться слова: «діяльність органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони». У той же час за посадами до складу Ради національної безпеки і оборони України входять керівники органів, які традиційно належать до правоохоронних (Голова СБУ, Міністр внутрішніх справ України). Або у ст. 121 Конституції – однією з функцій прокуратури є нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство.

Тому, засновуючись на наведених положеннях, пропонується виділити наступні ознаки правоохоронних органів:

- правоохоронний орган уповноважується законом для здійснення правоохоронної діяльності. Як правило, це закон, спеціально присвячений завданням організації й діяльності цього органу;

- правоохоронний орган здійснює свою діяльність не в довільній формі, а з дотриманням установлених законом правил і процедур. Порушення цих правил співробітниками правоохоронних органів тягне дисциплінарну, адміністративну, матеріальну або кримінальну відповідальність;

- правоохоронні органи в процесі своєї діяльності мають право застосувати примусові заходи до осіб, що вчинили правопорушення. Ці заходи розрізняються залежно від компетенції органу й ваги вчиненого правопорушення;

- законні й обґрунтовані рішення, прийняті правоохоронними органами, підлягають обов'язковому виконанню посадовими особами й громадянами. Невиконання цих рішень утворює самостійне правопорушення, що тягне додаткову відповідальність.

Російські дослідники до правоохоронних органів відносять суд, прокуратуру, органи внутрішніх справ, органи попереднього розслідування, органи юстиції. В останні роки, у зв'язку з розвитком системи правоохоронних органів, до них додалися митні органи, органи забезпечення безпеки, органи податкової служби, податкової міліції [9, с. 32; 13]. Однак, підтримуючи думку О.М. Бандурки [10, с. 7–10] щодо розмежування понять «судовий орган» та «правоохоронний орган», вважаємо, що суди та адвокатура не відносяться до останніх, хоча вони і відіграють значну роль у забезпеченні прав та свобод громадян.

Слід наголосити, що доцільність виділення складових суб'єктів управління єдиним правоохоронним простором СНД пояснюється тим, що пропонується систему суб'єктів управління єдиним правоохоронним простором СНД розглядати як з позиції національної, так і загальної – СНД. Крім того, на нашу думку, визначення структури системи суб'єктів управління має виходити із особливостей об'єкта управління – єдиного правоохоронного простору СНД та його потреб щодо усунення протиріч між його складовими. Єдиний правоохоронний простір СНД як об'єкт управління формується державами-учасницями СНД на всіх національних рівнях, тобто його можна класифікувати, наприклад, за ознакою національності. Національні складові – це власно національні правоохоронні простори держав-учасниць СНД, які складають відповідні підсистеми єдиного правоохоронного простору СНД. Аналогічна картина спостерігається щодо суб'єктів управління єдиним правоохоронним простором.

Отже, пропонується систему суб'єктів управління сформувати на базі двох підсистем. Перша підсистема має складатися із відповідних органів СНД, а саме: Рада голів держав СНД, Рада голів урядів СНД, Виконавчий комітет СНД, Рада міністрів закордонних справ, Координаційно-консультативний комітет, Міжпарламентська асамблея, Комісія з прав

людини; органи галузевого співробітництва – Рада міністрів внутрішніх справ держав-учасниць СНД; Антитерористичний центр держав-учасниць Співдружності; Бюро з координації боротьби з організованою злочинністю й іншими небезпечними видами злочинів на території держав-учасниць СНД; Координаційна рада Генеральних прокурорів Співдружності; Рада голів митних служб держав-учасниць СНД; Рада голів податкових служб держав-учасниць СНД; Рада голів служб безпеки держав-учасниць СНД. До другої підсистеми належать національні правоохоронні органи держав-учасниць СНД; органи прокуратури держав-учасниць СНД; органи внутрішніх справ держав-учасниць СНД; служби безпеки держав-учасниць СНД; органи та установи юстиції держав-учасниць СНД; митні органи держав-учасниць СНД; органи податкової служби держав-учасниць СНД.

Аналіз першої складової суб'єктів управління єдиним правоохоронним простором СНД ґрунтувався на нормативно-правових актах загального характеру (зокрема, Угоді «Про створення Співдружності Незалежних Держав» від 8 грудня 1991 р., Статуті Співдружності Незалежних Держав від 22 січня 1993 р. [11; 12]) та відповідних нормативно-правових актах щодо компетенції органів СНД [13–23]. Слід зазначити, що особливості першої складової суб'єктів управління є те, що її елементи – це статутні або галузеві органи СНД, компетенція яких стосується як вироблення та прийняття управлінських рішень, що пов'язані з формуванням стратегії управління у єдиному правоохоронному просторі СНД, так і організації виконання цих рішень, координації взаємодії правоохоронних органів країн СНД щодо боротьби з організованою транснаціональною злочинністю та тероризмом. На нашу думку, удосконаленню управлінської діяльності зазначених суб'єктів сприятиме їх системна організація, яка передбачає існування та ефективне функціонування прямих та зворотних зв'язків. Потрібно здійснювати постійний моніторинг якості реалізації управлінських функцій. За умови неналежного виконання цих функцій доцільно переглянути та оновити нормативно-правову базу, яка закріплює права, обов'язки, відповідальність суб'єктів управління. Крім того, актуальним постає питання стосовно дослідження нових перспективних органів, які спроможні забезпечувати новий рівень співробітництва країн СНД у єдиному правоохоронному просторі.

Раді голів держав СНД слід і надалі розглядати удосконалення структури органів СНД, які постають суб'єктами управління в єдиному правоохоронному просторі, та підвищення ефективності їх діяльності як важливу передумову подальшого розкриття потенціалу Співдружності в галузі боротьби із злочинністю, захисту прав і свобод людини та громадянина. Цей процес має носити еволюційний характер, бути зорієнтований на приведення організаційних форм співробітництва у відповідність з його реальним змістом, який визначається новими реаліями сьогодення та інтересами держав-учасниць. З нашої точки зору, необхідно продовжувати роботу щодо оптимізації структури та штатів зазначених суб'єктів управління у єдиному правоохоронному просторі СНД. Вельми важливо зосередити

зусилля та ресурси на пріоритетних напрямках багатосторонньої взаємодії у контексті нових завдань.

Вважається за доцільне запропонувати наступні організаційно-правові заходи, які, на нашу думку, сприятимуть удосконаленню управлінської діяльності першої складової суб'єктів управління:

- доручити урядам держав-учасниць СНД вжити необхідних заходів щодо посилення відповідальності міністерств та відомств держав-учасниць за виконання прийнятих у межах СНД документів в галузі боротьби зі злочинністю, у тому числі стосовно фінансування суб'єктів управління;

- на засіданнях Ради голів держав, Ради міністрів закордонних справ та інших суб'єктів управління регулярно розглядати хід виконання державами-учасницями внутрішньодержавних процедур, необхідних для вступу у силу прийнятих у рамках СНД документів щодо забезпечення розвитку єдиного правоохоронного простору СНД, та їх реалізації, відповідні звіти керівників правоохоронних структур СНД з метою виявлення проблем у організації їх діяльності;

- з метою зосередження зусиль Ради голів держав СНД на розгляді найбільш важливих питань діяльності Співдружності у правоохоронній сфері, а також оптимального розмежування повноважень між статутними органами СНД Раді постійних повноважних представників держав-учасниць Співдружності при статутних та інших органах Співдружності спільно з Виконавчим комітетом СНД розробити пропозиції щодо уточнення компетенції Ради голів урядів, Ради міністрів закордонних справ у правоохоронній сфері та внести їх в установчому порядку на розгляд Ради голів урядів СНД. При цьому виходити із того, що до виключної компетенції Ради голів держав СНД відноситься прийняття рішень, які стосуються внесення поправок до Статуту СНД та визначення стратегії розвитку Співдружності, у тому числі щодо безпеки єдиного правоохоронного простору СНД;

- Раді постійних повноважних представників держав-учасниць Співдружності при статутних та інших органах Співдружності спільно з Виконавчим комітетом СНД проаналізувати діяльність галузевих органів (правоохоронна сфера) співробітництва Співдружності та внести в установчому порядку на розгляд Ради голів урядів СНД пропозиції щодо оптимізації їх структури та підвищення ефективності діяльності у єдиному правоохоронному просторі СНД з урахуванням завдань подальшого розвитку багатосторонньої взаємодії у єдиному правоохоронному просторі, можливостей держав-учасниць Співдружності щодо фінансування, а також необхідності виключення дублювання;

- органам галузевого співробітництва, що постають суб'єктами управління у єдиному правоохоронному просторі СНД, продовжувати практику розробки програм у основних сферах співробітництва в рамках СНД. При цьому звернути особливу увагу на хід їх реалізації;

- з метою якісного виконання Програми держав-учасниць Співдружності щодо боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів створити у складі Бюро з координації боротьби з

організованою злочинністю та іншими небезпечними видами злочинів на території держав-учасниць СНД підрозділ з координації боротьби з незаконним обігом наркотиків й прекурсорів та його регіональну оперативну групу у Центральноазіатському регіоні. Це дозволить також перевести на якісно новий рівень діяльність Бюро як суб'єкта управління у єдиному правоохоронному просторі СНД;

- підготувати та внести в установчому порядку на затвердження Ради голів урядів СНД Положення про Бюро з координації боротьби з організованою злочинністю та іншими небезпечними видами злочинів на території держав-учасниць СНД у новій редакції;

- з метою удосконалення діяльності суб'єктів управління щодо протидії незаконній міграції на території СНД доцільно створити та зміцнити спеціалізовані підрозділи, які забезпечити новітніми сучасними методиками та технічними засобами;

- запропонувати Виконавчому комітету СНД спільно з робочими структурами зацікавлених статутних та галузевих органів СНД, що постають суб'єктами управління у єдиному правоохоронному просторі, розробити регламент проведення спільних засідань зазначених суб'єктів як однієї із важливих організаційних форм їх управлінської діяльності;

- активніше залучати експертні групи до розробки оптимальної організаційної структури першої складової суб'єктів управління у єдиному правоохоронному просторі СНД;

- передбачити додаткові заходи щодо організації наукових досліджень у сфері теорії та практики боротьби з сучасними викликами та загрозами єдиному правоохоронному простору СНД;

- з метою інтеграції єдиного правоохоронного простору СНД до єдиного світового правоохоронного простору (у тому числі правоохоронного простору ЄС) передбачити у складі суб'єктів управління структуру, до компетенції якої має входити організація взаємодії з відповідними правоохоронними структурами світу;

- дослідити питання щодо створення нових регіональних підрозділів Антитерористичного центру держав-учасниць СНД та ін.

Наведені організаційно-правові заходи щодо удосконалення першої системної складової суб'єктів управління у єдиному правоохоронному просторі потребують також політичної волі, але є сподівання, що активізація сучасної злочинності буде призупинена, а згодом і ліквідована, оскільки цього вимагає уся світова спільнота задля її безпечного існування та розвитку.

Незважаючи на те, що в деяких країнах-учасницях СНД не співпадають назви певних правоохоронних структур, слід наголосити наступне. У нормативно-правових актах кожної держави-учасниці Співдружності закріплені функції, які необхідно реалізовувати задля забезпечення безпеки єдиного правоохоронного простору СНД, а також визначені відповідні органи, які мають ефективно реалізовувати ці функції, та їх компетенція. Варто нагадати, що у Статуті СНД лише зазначені пріоритетні напрями (функції) співробітництва правоохоронних органів країн СНД, а розподіл повнова-

жень цих органів має здійснюватися в кожній державі відповідно до чинного законодавства країни.

З метою удосконалення діяльності другої складової суб'єктів управління в єдиному правоохоронному просторі СНД доцільно (як і у випадку з першою складовою) запропонувати системну організацію цих суб'єктів. Крім того, вважається, що керівництво кожної держави-учасниці СНД має забезпечувати ефективність зазначеної управлінської системи шляхом вжиття відповідних організаційно-правових заходів щодо формування та розвитку власних систем національних правоохоронних органів. Такі кроки потребують зважених наукових досліджень стосовно обґрунтованого розподілу повноважень між національними правоохоронними органами, а також чіткого визначення відповідальності цих органів за неякісну реалізацію управлінських функцій.

На нашу думку, виділення у системі суб'єктів управління в єдиному правоохоронному просторі СНД двох складових є доцільним з огляду на класифікацію функцій управління, запропоновану О.М. Бандуркою [14, с.15–24] (класифікація за загальним значенням функцій – цільові та організаційні). Тобто запропонований підхід до визначення структури суб'єктів управління постає виправданим як з точки зору потреб практики та особливостей об'єкта управління – єдиного правоохоронного простору СНД, так і з точки зору загальних засад теорії управління. Можна стверджувати, що перша підсистема суб'єктів управління необхідна для виконання переважно цільових та загальноорганізаційних функцій – аналіз, планування, прогнозування, моніторинг, координація, регулювання, а також для здійснення обліку та контролю. Оскільки національні правоохоронні органи держав-учасниць СНД є безпосередніми виконавцями управлінських рішень першої групи суб'єктів управління єдиним правоохоронним простором СНД, то вони мають здійснювати передусім організаційні функції в межах своєї компетенції.

У той же час, друга підсистема суб'єктів управління єдиним правоохоронним простором СНД покликана поряд із загальними здійснювати й специфічні, продиктовані особливостями правоохоронного простору, функції управління. Наприклад, в системі ОВС України специфічними функціями за напрямками діяльності є: оперативно-розшукова діяльність, профілактична діяльність, управління кадрами, матеріально-технічне забезпечення, правове забезпечення діяльності органів внутрішніх справ, дослідження та програмування, зміцнення зв'язків з громадськістю і засобами масової інформації та ін. Однак в рамках національних правоохоронних просторів (невід'ємних складових єдиного правоохоронного простору СНД) відповідні підрозділи цих органів також виконують суто управлінські функції (зокрема, МВС України – провідний орган управління щодо національного правоохоронного простору України), хоча безумовно в рамках управління єдиним правоохоронним простором СНД вони мають враховувати та керуватися рішеннями відповідних органів СНД. Виходячи з цього та об'єктивної потреби виділення в рамках єдиного правоохоронного простору

тору СНД національних правоохоронних просторів, і була запропонована зазначена класифікація суб'єктів управління єдиним правоохоронним простором СНД.

Важливими постають також дослідження щодо зв'язків між двома складовими системи суб'єктів управління у єдиному правоохоронному просторі СНД. Є сенс нагадати, що таких досліджень вимагає конструктивне використання системного підходу для удосконалення суб'єктів управління. Слід підкреслити, що на національну рівні (під час формування національного правоохоронного простору) суб'єктами управління постає система відповідних органів держаної влади (законодавчий та виконавчі) та правоохоронних органів даної країни. Зазначені суб'єкти управління відіграють велику роль в організації формування та розвитку єдиного правоохоронного простору СНД, оскільки під їх безпосереднім керівництвом здійснюється формування та розвиток національних складових цього простору. Роль цих суб'єктів управління полягає також у тому, що вони здійснюють певні організаційні дії щодо формування першої підсистеми суб'єктів управління в єдиному правоохоронному просторі СНД. Йдеться передусім про те, що відповідними рішеннями національних суб'єктів управління виділяються представники до складу суб'єктів першої підсистеми, зокрема до Ради голів держав СНД, Ради голів урядів СНД, Ради міністрів внутрішніх справ держав-учасниць СНД, Координаційної ради генеральних прокурорів Співдружності, Бюро з координації боротьби з організованою злочинністю та іншими небезпечними видами злочинів на території держав-учасниць СНД та ін. При цьому такі рішення базуються на відповідних постановках суб'єктів управління першої підсистеми.

На основі узагальнення розробок вчених в галузі теорії управління, державного управління, адміністративного права, а також поняття суб'єктів управління єдиним правоохоронним простором СНД зроблено висновок, що до сфер спільної діяльності суб'єктів управління єдиним правоохоронним простором СНД, реалізованої на рівноправній основі через загальні координуючі інститути відповідно до зобов'язань, прийнятих державами-учасницями в рамках Співдружності щодо формування та розвитку єдиного правоохоронного простору СНД, належать:

- забезпечення прав і основних свобод людини;
- координація спільної правоохоронної діяльності;
- співробітництво в рамках наукової підтримки щодо формування та розвитку єдиного правоохоронного простору СНД;
- співробітництво в напрямку розвитку інформаційних систем щодо здійснення правоохоронної діяльності в рамках єдиного правоохоронного простору СНД;
- співробітництво з питань міграційної політики;
- боротьба із злочинністю (організованою транснаціональною, тероризмом) та адміністративною деліктністю в рамках єдиного правоохоронного простору СНД.

Визначені напрямки діяльності відповідних суб'єктів та аналіз їх компетенції й перспектив розвитку, по-перше, дозволять продовжити наукові дослідження в цій галузі, а по-друге, можуть стати підґрунтям для додаткової акцентуації уваги державних органів та громадських організації країни до проблем забезпечення прав і свобод громадян, охорони громадського порядку та взагалі функціонування єдиного правоохоронного простору СНД, що має сприяти створенню зони стабільності та безпеки в Європі.

Список літератури: 1. Основы социального управления: Учебное пособие / А.Г. Гладышев, В.Н. Иванов, В.И. Патрушев и др. Под ред. В.Н. Иванова. М., 2001. 2. Шёкин Г.В. Теория социального управления: Монография. К., 1996. 3. Четвериков В.С., Четвериков В.В. Основы управления в органах внутренних дел: Учебное пособие. М., 1997. 4. Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ: Підручник / За ред. канд. юрид. наук Ю.Ф. Кравченка. К., 1999. 5. Леженіна О.І. Організаційно-правові засади участі ОВС України у міжнародній правоохоронній діяльності: Дис.. канд. юрид. наук 12.00.07. Х., 2004. 6. Глібов А.Н. Функція суб'єкта управління (питання структури). К., 1992. 7. Малиновський В.Я. Державне управління: Навчальний посібник. Луцьк, 2000. 8. Тихомиров Ю. А. Курс административного права и процесса. М., 1998. 9. Административное право Украины / Под ред. проф. Ю.П. Битяка. Х., 2003. 10. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. ред. В.Б.Авер'янова. К., 2003. 11. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. 12. Чувилен А. А., Чувилен Ан. А. Правоохоронні органи: Навчальний посібник. М., 2000. 13. Гуценко К. Ф., Ковалев М. А. Правоохранительные органы: Учебник для юридических вузов и факультетов. Издание 5-е, переработанное и дополненное. Под ред. К. Ф. Гуценко. М., 2000. 14. Судебные и правоохранительные органы Украины: Учебник/ Под ред. проф. А.М. Бандурки. Х., 1999. 15. Угода про створення Співдружності Незалежних Держав від 8 грудня 1991 року // Комп'ютерна правова бібліотека «Інфодиск» за станом на 9 листопада 2004 року. 16. Статут Співдружності Незалежних Держав від 22 січня 1993 року // Комп'ютерна правова бібліотека «Інфодиск» за станом на 9 листопада 2004 року. 17. Положение о Совете министров иностранных дел государств-участников Договора о коллективной безопасности: Решение Совета коллективной безопасности // Комп'ютерна правова бібліотека «Інфодиск» за станом на 9 листопада 2004 року. 18. Об утверждении Положения о Комиссии по правам человека Содружества Независимых Государств: Решение Совета глав государств Содружества Независимых Государств от 24 сентября 1993 года // Комп'ютерна правова бібліотека «Інфодиск» за станом на 9 листопада 2004 року. 19. Конвенція про Міжпарламентську Асамблею держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав 26 травня 1995 року // Комп'ютерна правова бібліотека «Інфодиск» за станом на 9 листопада 2004 року. 20. Про затвердження Положення про Раду міністрів внутрішніх справ держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав: Рішення Ради голів держав Співдружності Незалежних Держав від 19 січня 1996 року // Комп'ютерна правова бібліотека «Інфодиск» за станом на 9 листопада 2004 року. 21. О Положении о Бюро по координации борьбы с организованной преступностью и иными опасными видами преступлений на территории государств-участников Содружества Независимых Государств: Решение Совета глав правительств Содружества Независимых Государств от 9 октября 1997 года // Комп'ютерна правова бібліотека «Інфодиск» за станом на 9 листопада 2004 року. 22. Про затвердження Положення

про Антитерористичний центр держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав: Рішення Ради голів держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав від 1 грудня 2000 року // Комп'ютерна правова бібліотека «Інфодиск» за станом на 9 листопада 2004 року. 23. Про затвердження Положення про Виконавчий комітет Співдружності Незалежних Держав: Рішення Ради голів держав-учасниць СНД від 21 червня 2000 року // Комп'ютерна правова бібліотека «Інфодиск» за станом на 9 листопада 2004 року. 24. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України: Підручник. Х., 1998.

Надійшла до редколегії 12.04.05

С.В. Петков

МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Слід відзначити, що сучасна наука управління базується на дослідженнях таких теоретиків наукового менеджменту, як Г. Форд, Е. Мейо, М. Фоллет, А. Файоль, М. Вебер та інших західноєвропейських вчених, які розробили та апробували в практичній діяльності основні підходи до здійснення менеджменту в усіх сферах людського буття[1]. Творчий доробок цих основоположників менеджменту мав величезний вплив на вітчизняних вчених радянського періоду: П.М. Керженцева, Ю.А. Тихомирова, В.С. Основіна, Г.І. Петрова, Г.Х. Попова, О.Є. Луньова та інших. Їх послідовники І.Л. Бачило, Г.Г. Зуйков, А.П. Іпакин, О.П. Коренев, В.Д. Малков, В.А. Озолін, Б.Н. Сазанов, Г.А. Туманов, Н.С. Троцький та інші в умовах тоталітарної системи закладали підвалини наукового управління органами внутрішніх справ.

Питанням пов'язаним з підвищенням ефективності державного управління і, зокрема, управління в органах внутрішніх справ України присвячені праці провідних вчених: В.Б. Авер'янова, Ю.П. Битяка, О.К. Безсмертного, А.С. Васильєва, І.П. Голосніченка, Є.В. Додіна, М.М. Дорогих, В.В. Зуй, Р.А. Калюжного, Д.П. Калоянова, Л.В. Ковалюка, А.Т. Комзюка, О.І. Остапенка, В.М. Плішкіна, П.М. Рабиновича, Ю.І. Римаренка, О.П. Рябченко, О.Ф. Скакун, М.М. Тищенко, В.В. Цветкова, Ю.С. Шемшученка, В.К. Шкарупи, Х.П. Ярмакі, О.Н. Ярмиша та інших авторів, які розробили теоретичні та методологічні основи управління органами внутрішніх справ України.

Величезний вклад в науку управління, зокрема у вивчення нормативних актів щодо організації діяльності ОВС України як вираження і основи управління в ОВС, наукової школи на чолі з академіком О.М. Бандуркою [2]. Його учнями досліджені різні напрямки управлінської діяльності: управління виховно-виправним процесом (В.П. Петков, С.В. Нікітенко) [3], організаційно-правові основи інформаційної політики (І.В. Арістова, Б.А. Кормич) [4], управління ОВС в особливих умовах (Ю.В. Дубко, С.О. Кузніченко)[5], новітня методологія в управлінні ОВС (О.Г. Фролова, В.В. Ковальська)[6].